

2021-05-21 07:10 CEST

Kallt klimat i norr ger problem i händerna

Vita fingrar är något som drabbar många i norra Sverige. Tillståndet ger attacker med onormal sammandragning av fingrarnas blodkärl. I en ny avhandling vid Umeå universitet visas att vita fingrar är starkt kopplat till utsatthet för kyla och tidigare förfrysning, men att övervikt kan ge ett visst skydd.

– Resultaten talar tydligt för att det är viktigt att skydda händerna med rätt klädsel vid kyla. Det är inte så att man vänjer sig vid förfrysning, utan tvärtom kan problemen bli värre när man en gång har drabbats. Följden kan bli försämrad känsel och onormal köldkänslighet, säger Albin Stjernbrandt, doktorand vid Umeå universitet.

I sin avhandling har Albin Stjernbrandt kartlagt exponeringsmönster för kyla i norra Sverige och hur det kan kopplas till förekomst av olika kärl- och nervsymtom i händerna.

Problem med vita fingrar, som på medicinspråk heter Raynauds fenomen, rapporterades av mer än var tionde i studien, 11 procent bland männen och 14 procent bland kvinnorna. Det gick att se ett samband mellan hög köldexponering, tidigare förfrysning av händerna och förekomst av vita fingrar hos både män och kvinnor. Också ärftliga faktorer hade viss betydelse, medan däremot ett högt kroppsmasseindex, det vill säga övervikt eller fetma, tycktes ha viss skyddande verkan.

Högst exponering för kyla rapporterades bland yngre i fjälltrakterna. Mest utsatta för kyla i yrket var yrkesmilitärer, fiskare, skogsarbetare och byggnadsarbetare.

– Idag saknas specifika regler i arbetsmiljölagstiftningen för köldexponering vid utomhusarbete. En strukturerad riskbedömning skulle kunna förebygga

besvär, säger Albin Stjernbrandt.

Avhandlingen baseras delvis på enkätsvar från drygt 12 000 personer i arbetsför ålder i Norrbottens, Västerbottens, Västernorrlands och Jämtlands län. I fyra delarbeten beskrivs köldexponeringsmönster och förekomst av olika kärl- och nervsymtom i händerna. I ett delarbete undersöktes köldkänsliga personer med hjälp av laboratorieinstrument, bland annat avancerad temperaturkänselförstärkning och blodflödesmätning med laserdopplertechnik.

Albin Stjernbrandt arbetar som specialistläkare vid Arbets- och miljömedicin på Norrlands universitetssjukhus i Umeå.

För mer information, kontakta gärna

Albin Stjernbrandt

Telefon: 090-785 99 52

E-post: albin.stjernbrandt@umu.se

Om disputationen

Albin Stjernbrandt, Institutionen för folkhälsa och klinisk medicin, försvarar torsdag 27 maj kl. 9.00 sin avhandling [*Köldexponering och hälsa: En studie av neurologiska och vaskulära handsymtom i norra Sverige*](#). Fakultetsopponent Ellen Jørum, Oslo universitet, Norge. Huvudhandledare Jens Wahlström. Disputationen kan följas digitalt <https://umu.zoom.us/j/62645020569>. Lösenord: 223344.

Umeå universitet

Umeå universitet är ett av Sveriges största lärosäten med drygt 36 000 studenter och 4 000 anställda. Här finns en mångfald av [utbildningar](#) av hög kvalitet och världsledande [forskning](#) inom flera vetenskapsområden. Umeå universitet är också platsen för den banbrytande upptäckten av gensaxen CRISPR-Cas9 – en revolution inom gentekniken som tilldelats Nobelpriset i kemi.

Vid Umeå universitet är allt nära. Våra sammanhållna campus gör det lätt att mötas, samarbeta och utbyta kunskap, något som gynnar en dynamisk och öppen kultur där vi gläds åt varandras framgångar.

Kontaktpersoner

Ola Nilsson

Kommunikatör, Umeå universitet

ola.nilsson@umu.se

090-786 69 82

070-353 26 48